

SOCIETAT

Últimes notícies del seny

Ho va anunciar Duran Lleida a primers d'agost d'enguany al seu bloc: “La rauxa victoriosa ha arraconat el seny i ha deixat desvalgut i orfe el futur del país”. No es va obrir el cel per casualitat. Però què és el seny? Per a uns la paraula designa la línia ideològica invariable i prudent seguida pels catalans des de la Renaixença. Seria la remor de fons del país, similar a allò que els historiadors francesos anomenen un “fenomen de llarga durada”. Per a altres, simplement, el seny és l'excusa per no badar boca quan pinten bastos.

Reportatge de Ramon Alcoberro

El seny és un concepte incorporat a la tradició filosòfica catalana en una data relativament tardana. Tot i que per als seus defensors arrela en la tradició aristotèlica, que considera que al terme mitjà hi ha la virtut, només trobaríem alguna escadussera referència al tema en Llull i en els medievals. “Seny” era només un sinònim de “sentit” i de bon ús de les capacitats sensitives. Sense cap valoració moralitzant ni política per res.

Se l'ha associat a l'escola escocesa del sentit comú de Thomas Reid, que a finals del segle XVIII degué arribar a Catalunya en la versió francesa de Pierre-Paul Roier-Collard i Victor Cousin (fundador de l'anomenada “filosofia eclèctica”) i influí en les elits de la Renaixença. Possiblement, però, el seny calgui vincular-lo també a la filosofia de Samuel Smiles (1812-1904), un personatge molt menor que predicava una barreja de liberalisme, autodisciplina i

laboriositat, que anomenava “Evangeli del treball” i “sentit comú”.

El pensament cristià va utilitzar el concepte per oposar-se al positivisme esquerranós, inevitablement “arrauxat”. Un llibre catequètic popular, *Bon seny*, de Josep Abril i Virgili (reeditat l'any 2015 a Llibres de l'Índex i finançat en el seu temps pel bisbe Torras i Bages), ajudà a popularitzar el concepte. Unamuno, satiritzant Balmes, s'hi referí com una “miserable quisicosa” molt →

ASSENYATS. A dalt, Ramon Llull, un dels primers a parlar seny. A sota, Josep Ferrater Mora, que diferencia el seny creatiu del rutinari.

→ pròpia dels catalans. Des de Ferrater Mora, a *Les formes de la vida catalana*, s'ha insistit a diferenciar seny (creatiu i esteticant) del sentit comú rutinari: "L'home amb sentit comú és aleshores –diu Ferrater– l'home incapaç d'enlairar-se per damunt del que és habitual i rutinari, el que passa per davant de les coses sense veure més que llur aparença".

Seny i Raixa resultaren, també, conceptes prou valuosos per explicar la guerra civil espanyola. Jaume Vicens pot ser considerat el clàssic del seny durant el temps franquista. La revista *Destino* (i encara més l'efímera *Tele/Estel*) intentaren presentar-se sota el franquisme com l'expressió tolerada del seny. No es coneix gaire la polèmica de Vicens amb "Pere Bauló" (pseudònim de Carles Muñoz Espinalt) que a l'època va gosar contradir-lo i va acabar ocupant un lloc relativament marginal, que ara tot just es recupera.

Molt recentment, el difunt José Manuel Lara Bosch i el monarca espanyol Felip VI han fet dues vontribucions brillants a la història del concepte. Lara ho va dir a Salvador Sostres: "El seny es el *cague* que los catalanes sienten ante

cualquier situación que pueda perjudicarles". El text va ser glossat al bloc del diari *El Español* per un jove filòsof polític, Ferran Caballero, col·laborador a la revista *Diàlegs*, de l'Institut d'Estudis Humanístics Miquel Coll i Alentorn (Unió Democràtica), que va reivindicar "Una Catalunya donde el cague sea un deber porque vivir una vida tranquila, serena e incluso aburrida sea un derecho". Mai de mai s'havia dit que el seny fos un problema gàstric, i per tant l'aportació de Lara i Caballero hauria de ser considerada una novetat acadèmica digna d'estudi.

Per a Felip VI, a més, el seny és allò que personificà el difunt general Prim. El mes de desembre de l'any passat, segons l'edició digital de *Reus Diari*, va dir en un discurs davant les forces vives d'aquesta localitat tarragonina que Prim (que el van matar a Madrid l'any 1870), era "l'expressió viva del seny". Al mateix discurs Felip VI establí que el seny "és molt més que sentit comú: és una visió de la vida i del comportament que aplega intel·ligència, moderació, grandesa, generositat i realisme". Paraula de rei.

La veritat és que en temps moderns el concepte de seny s'ha anat desgastant tot sol. Va ser un concepte que arribà tard. Quan els prohoms de la Renaixença començaren a invocar-lo, a França i a Alemanya ja gairebé no es parlava de *common sense*. La tècnica per ella mateixa és poc assenyada. I filòsofs com Kant o John Stuart Mill ja van denunciar que a còpia de seny tota la modernitat hauria estat impossible. De fet, el seny es fonamenta en el valor de la tradició i la tradició en l'àmbit de la tecnologia és, exactament, allò que cal desafiar. Des de Mill com a mínim, el càlcul (i no pas el seny) ha regit l'acció humana. Amb més o menys èxit, tot cal dir-ho. Potser el futur del pensament català després del 27S consistirà a superar l'antinòmia del seny i la raixa per ser simplement un pensament normal. Potser amb no gaire geni, però amb autenticitat. ●

